

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ НАУК
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ІАІП НААН
AKADEMIA POMORSKA W SŁUPSKU
ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО БОТАНІЧНОГО ТОВАРИСТВА

Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій

Матеріали
Дев'ятої Міжнародної науково-практичної конференції

29-30 червня 2021 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ НАУК
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ІАІП НААН
AKADEMIA POMORSKA W SŁUPSKU
ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО БОТАНІЧНОГО ТОВАРИСТВА

Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій

Матеріали
дев'ятої Міжнародної науково-практичної конференції
29-30 червня 2021 р.

Лекарственное растениеводство: от опыта прошлого к современным технологиям

Материалы
девятой Международной научно-практической конференции
29-30 июня 2021 г.

Medicinal Herbs: from Past Experience to New Technologies

Proceedings
of Ninth International Scientific and Practical Conference
June, 29-30, 2021

Полтава: 2021 р

УДК:633.854.78:615.32

Омелянова В.Ю., аспірант

Херсонський державний аграрно-економічний університет

РОЛЬ СОНЯШНИКА ДЕКОРАТИВНОГО В МЕДИЦИНІ

Ключові слова: соняшник декоративний, народна медицина, лікарські властивості, пелюстки.

Соняшник має широкий спектр застосування: в харчовій промисловості (соняшникова олія, вживання плоду, халва, козинаки, маргарин, шоколад), в сільському господарстві (корм для худоби (комбікорм) та добриво), для технічних потреб (паливо, папір, етиловий спирт, теплоізоляційні плити, декоративні плити, мило, меблі), як декоративна рослина та часто використовується в медицині (масло, настойки (настоянка квіток соняшника))[1].

Декоративний соняшник – однорічна рослина, яка відноситься до сімейства айстрових. У нього товсте стебло, на якому росте одна велика або кілька дрібних головок. Більшості людей квітка знайома як джерело насіння. Але його застосовують і у медицині. Лікувальні властивості пелюсток соняшника можна використовувати для боротьби з різними захворюваннями. З них виходять досить приємні на смак і надзвичайно корисні ліки [2].

Користь квіток соняшника проявляється у наступних властивостях[2, 4]:

1. Декоративні соняшники у своєму складі мають великий набір корисних вітамінів та мікроелементів, таких як:

вітамін D – забезпечує всмоктування магнію, фосфору і кальцію, підвищує міцність кісток і м'язової тканини;

вітамін E – перешкоджає формуванню тромбів і уповільнює вікові зміни;

вітамін До – підвищує згортання крові;

магній – бере участь в процесі ферментації, необхідний для вироблення білка, розщеплення глюкози і видалення токсинів;

флавоноїди – зміцнюють судини і знімають спазми, блокують синтез огрядних клітин, мають протизапальну дію;

каротин – зміцнює регенераційні властивості шкіри, покращує зорову функцію;

бетаїн – стимулює вироблення жовчі, сприяє переварюванню їжі і засвоєнню корисних речовин;

фенолкарбонові кислоти – мають протизапальну дію, але при високому вмісті можуть спровокувати інтоксикацію;

стеарин – робить позитивний вплив на роботу нервової системи і стимулює формування клітин головного мозку;

глікозиди – стабілізують роботу м'язів, що відповідають за скорочення серця, зокрема, міокарда;

холін – це вітамін групи B (B4), знижує рівень холестерину в крові, має седативну дію і попереджає розвиток депресії;

антоціани – є антиоксидантами і надають протимікробну, виражену антибактеріальну дію;

астаксантин – уповільнює процеси фотостаріння і захищає слизову шлунка від агресивної дії соляної кислоти;

лецитин – нормалізує роботу центральної нервової системи і підтримує стабільний рівень артеріального тиску;

дубильні речовини – знижують секреторну функцію травного тракту, захищають слизову від токсинів і хвороботворних бактерій.

2. Крім того пелюстки соняшника мають протизапальну дію і зменшують характерні симптоми простудних захворювань. Надають анальгетичну дію при прийомі всередину і анестетичну, як засіб місцевої дії, знижують температуру. Усувають прояв алергії – кропив'янка, свербіж шкіри; допомагають вилікувати екзему, нейродерміт, псоріаз. Надають муколітичну та відхаркувальну дію. Усувають спазми кишечника і судоми в кінцівках. Блокують активність вірусу герпесу. Мають виражену сечогінну дію, сприяють виведенню конкрементів з нирок. Ізольують токсичні речовини в кишечнику і попереджають інтоксикацію. Стимулюють жовчовиділення і прискорюють її просування по протоках. Справляють седативну дію, перешкоджають розвитку депресії, борються з нервовою збудливістю. Перешкоджають формуванню холестеринових бляшок в судинах, попереджають розвиток ішемічної та гіпертонічної хвороби та атеросклерозу [3].

Офіційна медицина вводить витяжку квітів соняшнику декоративного в лікарські препарати для нормалізації артеріального тиску, стимуляції жовчовиділення і попередження атеросклерозу. Масло соняшнику, що отримується з плодів, входить до складу кремів, мазей як основний лікувальний компонент або замінює дорожчі компоненти. Вживається як проносний засіб [2].

У народній медицині квітки і листя соняшника декоративного знаходять застосування в вигляді настоянки при лікуванні гарячкових станів, малярії і як гіркоту для поліпшення апетиту. Молоді кошики соняшнику вживаються для приготування вітамінних салатів, нарівні з пророщеним насінням вони сприяють підвищенню імунітету. Також в народній медицині відвар язичкових квіток п'ють при жовтяниці, захворюваннях серця, бронхіальних спазмах і шлунково-кишкових кольках, при малярії, грипі, катарі верхніх дихальних шляхів. Спиртова настоянка язичкових квіток (а іноді і листя) ефективна при лихоманці і невралгії. Замість настойки можна користуватися відваром, що використовується як сечогінний засіб, а також кошти від проносу. Отримане з соняшнику масло має високі поживні властивості і енергетичною цінністю. Використовується як профілактичний засіб при атеросклерозі, що обумовлено високим вмістом в ньому ненасичених жирних кислот. Прокип'ячене масло соняшнику використовують як загоювальний засіб при свіжих ранах і опіках у вигляді масляних пов'язок [4].

Бібліографія

1. Омелянова В. Ю. Нова "професія" соняшника. Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій : Матеріали восьмої Міжнар. науково-практ. конф., м. Полтава, 29–30 черв. 2020 р. Полтава, 2020. С. 188–190.
2. Омелянова В. Ю., Жуйков О. Г. Перспективи застосування соняшника багатоквіткового *helianthus multiflorous* / в озелененні та ландшафтному дизайні на Півдні України. «Сучасна наука: стан та перспективирозвитку у сільському господарстві» : МАТЕРІАЛИ II Всеукр. науково-практ. конф. молодих уч. з нагоди Міжнар. дня науки та Дня працівника сіл. госп-ва, м. Херсон, 10 листоп. 2020 р. Херсон, 2020. С. 27–29.
3. Омелянова В. Ю. Особливості використання різновидів соняшника декоративного в сучасному садівництві. «СУЧАСНА НАУКА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ» : Матеріали III Всеукр. науково-практ. конф. молодих вчен. з нагоди Дня науки, м. Херсон, 19 трав. 2021 р. Херсон, 2021. С. 66–69.
4. Соняшник: походженн яагротехніка, сорти. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://babushkinsad.kiev.ua/2016/12/20/5126.html>